

Kuusamon Pöckelöniemen kivikautisen asuinpaikan koekaivaus elokuussa 2009

Arkeologia
FT Jari Okkonen
Elokuu 2010

SISÄLLYS

ARKISTOTIEDOT	3
ABSTRAKTI	4
JOHDANTO	5
KOEKUOPPA	5
YHTEENVETO	5
KARTTALUETTELO	6
KUVALUETTELO	6
KARTAT	7
KUVAT	10

ARKISTOTIEDOT

KUUSAMO KANTOKYLÄ PÖKKELÖNIEMI [146]

(Muinaisjäännösrekisterin tunnus 305010146)

Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus 17.–26.8.2009

Peruskartta: 4524 04 TÖRMÄSENVAARA
Kohteen keskuskoordinaatit x = 7314996
y = 3608129
z = 255-256,5

Tila: 49:7 Koivuniemi, Jouni ja Maija Alavuotunki

Löydöt: KM 32055: 1–10, asuinpaikkalöytöjä 1999
KM 38247:1-2 (Diar. 5.5.2010)

Aiemmat tutkimukset: A. Holopainen & A. Iisakka 1998, tarkastus
J. Okkonen 1999, koekaivaus
M. Sarkkinen 1999, inventointi

Aiemmat löydöt: KM 32055:1-10 kaivauslöydöt (1999), lisäksi kaksi
kiviesinettä Jouni Alavuotungin hallussa

Kuvadokumentaatio: Digitaalikuvat 20 kuvaa (OY, ark. lab.)

ABSTRAKTI

KIVIKAUTISEN ASUINPAIKAN KOEKAIVAUS 17.–26.8.2009

KUUSAMO KANTOKYLÄ PÖKKELÖNIEMI [146]

Peruskartta 4524 04 TÖRMÄSENVAARA

x = 7314996; y = 3608129; z = 255-256,5

Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus

Oulun yliopiston arkeologian oppiaine suoritti koekaivauksen Kuusamon Pöckelöniemen kivikautisella asuinpaikalla elokuussa 2009 Kiitämän Mouruniemen kenttätöiden ohessa. Paikalla asuva Kuusamon kansanopiston rehtori Jouni Alavuotunki oli löytänyt pelloltaan kaksi pientä palaa esihistoriallista keramiikkaa ja löytökohta haluttiin tarkistaa. Paikalle määriteltiin 2x2 m laaja koekuoppa, jota kaivettiin peltokerroksen alapuolelle noin parin senttimetrin verran. Löydöt käsittivät kvartsi-iskoksen ja kaksi sirua palanutta luuta. Kohteella suoritettiin kaivaustutkimuksia jo vuonna 1999 jolloin alueelle tehtiin muutamia koekuoppia sekä tutkittiin vanhan päärakennuksen eteläpuolelta löytynyt tulisija. Löydöiltään niukka kohde sijaitsee Kuusamon taajamasta noin 10 km kaakkoon. Kustannuksista vastasi Oulun yliopisto ja Kuusamon kansanopisto tarjosi seitsemänhenkiselle tutkimusryhmälle majoituksen ja ruoan.

Löydöt: KM 38247: 1–2

Ajoitus: kivikausi

Kaivetun alueen laajuus: 4 m²

Kenttätyöaika: 17.-26.8.2009

Tutkimuskustannukset: Oulun yliopisto arkeologian oppiaine

Tutkimusraportti: J. Okkonen 20.8.2010 Museovirasto, arkeologian osasto, topografinen arkisto, kopio Oulun yliopiston Arkeologian laboratoriossa

JOHDANTO

Oulun yliopisto suoritti pienimuotoisen kaivaustutkimuksen Kuusamon Pöckelöniemen kivikautisella asuinpaikalla elokuussa 2009 (**kartta 1**). Vuonna 1999 suoritetussa koekaivauksessa saatu kuva niukkalöytöisestä pesäkkeisestä asuinpaikasta jäi keskeisimmäksi havainnoksi myös vuoden 2009 tarkistuksessa. Syynä vuoden 2009 tarkistukseen oli kansanopiston rehtorin Jouni Alavuotungin (käsipuhelin 0400-152762) paikalta pellon muokkauksessa löytämät kaksi pientä keramiikka-astian kappaletta, jotka ovat koristeltu kauttaaltaan kuopin. (**kuva 1**). Koekuopan kaivaus toteutettiin Kiitämän Mouruniemen kartoituksen ja koekuopituksen kanssa samaan aikaan. Tutkimuksen johtajana toimi FT Jari Okkonen ja muissa tehtävissä Pöckelöniemessä toimi kolme perustutkinto-opiskelijaa ja yksi jatkotutkinto-opiskelija. Mukana olivat kaivausjohtajan lisäksi seuraavat henkilöt: Mirette Modarress, Teemu Tiainen, Matleena Riutankoski ja Jukka Heikkilä. Tutkimuksen kustannuksista vastasi Oulun yliopisto, mutta Kuusamon kansanopisto vastasi ryhmän majoituksesta ja muonituksesta.

KOEKUOPPA

Laajuudeltaan 2x2 m oleva päällmansuuntien mukainen koekuoppa sijoitettiin Jouni Alavuotungin merkitsemälle löytöpaikalle, joka sijaitsee pellon keskellä noin 35 m vanhasta päärakennuksesta etelään (**kartta 2, kuva 2**). Tarkoituksena oli etsiä lisää keramiikkaa ja tarkistaa löytökonteksti. Kaivaustyö aloitettiin noin kymmenen senttiä paksun peltomaan poistamisella. Löydät koostuivat resenteistä lasinkappaleista, rautaveitsen terästä sekä rauta-aspin katkelmasta. Lisäksi lastoin tehdyssä tutkimuksessa saatiin talteen yksi kvartsi-iskos (KM 38247:1) sekä kaksi palaa palanutta luuta (KM 38247:2). Peltomaa tutkittiin huolella astian kappaleiden toivossa, mutta turhaan. Muokatun kerroksen jälkeen esille tuli rikastumiskerros sekä koeruudun koillisosassa huuhtoutumiskerrosta. Huuhtoutumiskerros esiintyi laikukkaana niin että se oli taltioinut vanhimman pellonraivauksen lapionpistot (**kuva 3**). Kaivausta jatkettiin tasossa kahden tai kolmen senttimetrin verran pellon alapuoliseen häiriintymättömään maahan.

YHTEENVETO

Pöckelöniemen koekuoppa ei antanut lisälöytöjä eikä se siten tuonut uutta informaatiota koskien kohteen ajoitusta tai luonnetta. Vuoden 1999 koekaivausten perusteella tiedämme että kyseessä on niukkalöytöinen paljolti viljelyn ja rakentamisen vaivaama pesäkkeinen asuinpaikkapinta, joka ajoittuu kivikaudelle ehkä kampakeraamiseen

aikaan. Alavuotungin hallussa olevat keramiikkafragmentit voisivat alustavan arvion perusteella olla itäistä kuoppakeramiikkaa, joka sopii hyvin aikaisempiin ikäyksiin.

Oulussa 20.8.2010

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Jari Okkonen'.

FT Jari Okkonen

KARTTALUETTELO

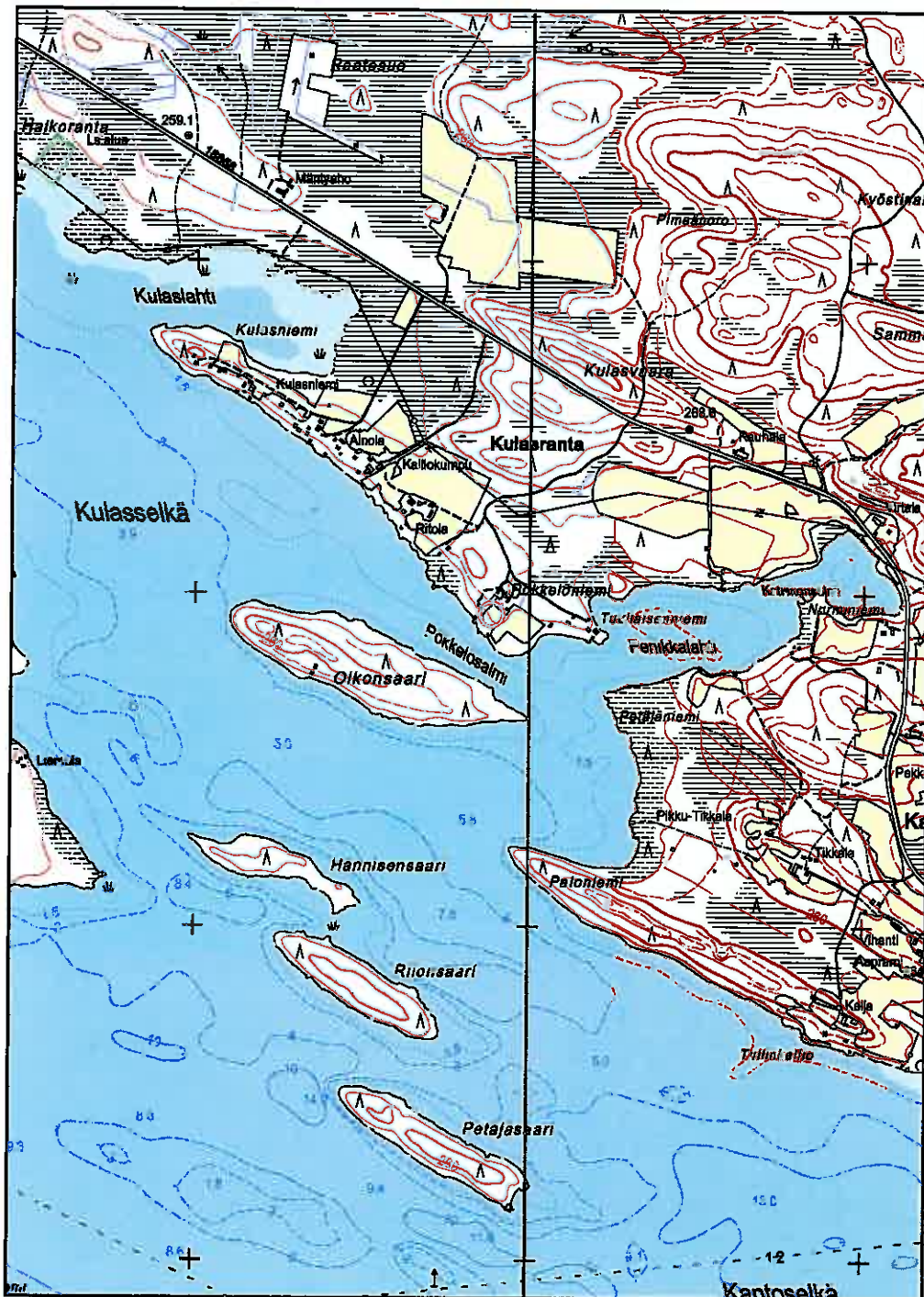
1. Kuusamon Kantokylän Pöckelöniemen kivikautisen asuinpaikan sijoittuminen nykyisille peruskartoille. MK 1:20 000.
2. Kuusamon Kantokylän Pöckelöniemen tutkimusalueen yleiskartta. Kartta perustuu vuoden 1999 mittauksiin ja siihen on merkitty silloiset tutkimusalueet harmaalla. Vuoden 2009 koeruutu on keskellä peltoa punaisella merkittynä.

KUVALUETTELO

Aineisto on talletettu Oulun yliopiston arkeologian laboratorioon.

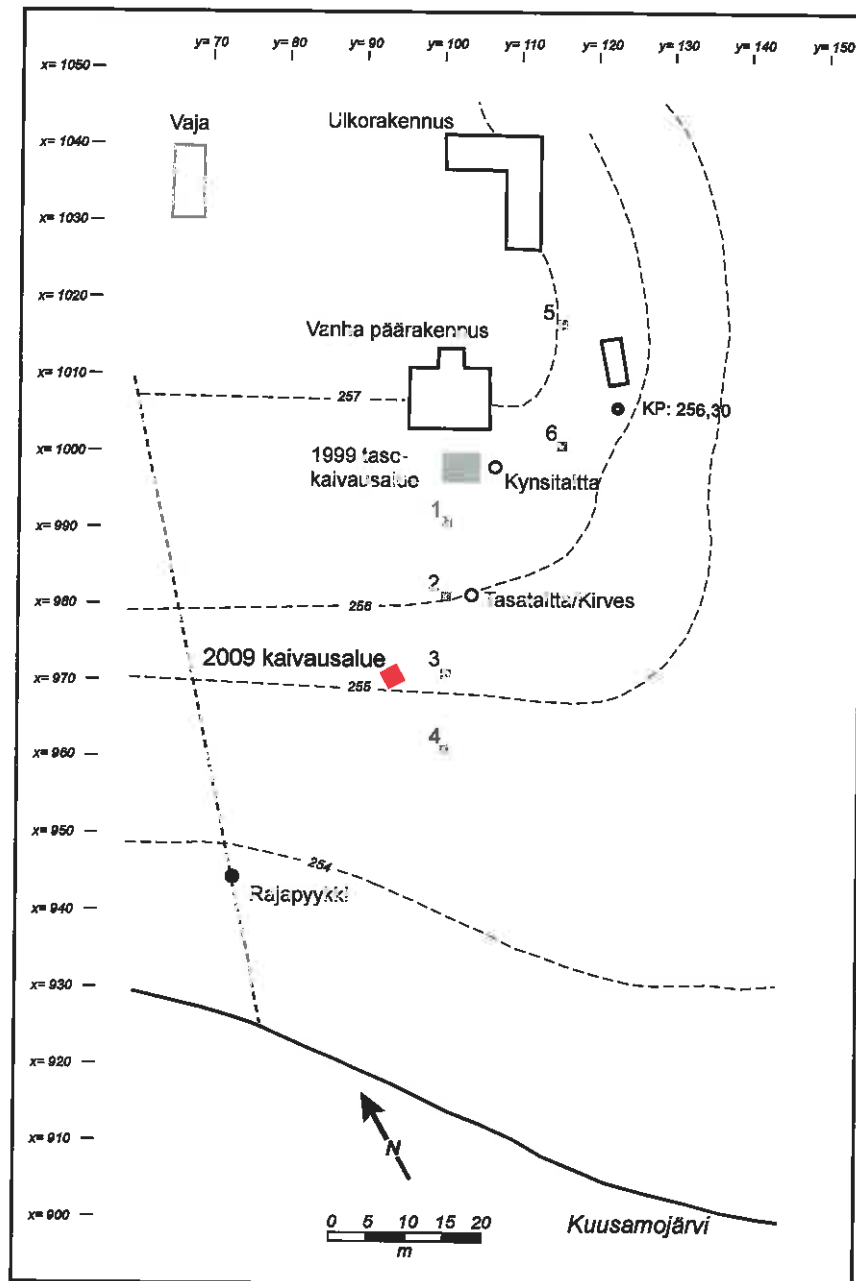
DIGITAALIKUVAT

n.o.	pvm	aihe	suunta
1	18.8.2009	Alavuotungin kokoamla "löytöjä" kalvonkannella	etelään
2	18.8.2009	Tasokuva. Koekuoppa ennen toimenpiteitä	pohjoiseen
3	18.8.2009	Koekuoppa ennen toimia. Taustalla Alavuotungin talo	pohjoiseen
4	18.8.2009	Työkuva. Koekuopan peltokerrosta polstetaan	luoteeseen
5	20.8.2009	Tasokuva. Koekuoppa peltokerroksen poiston aikana	etelään
6	20.8.2009	Työkuva. Koekuoppaa mitataan takymetrillä	pohjoiseen
7	20.8.2009	Tasokuva. Koekuoppa peltokerroksen poiston jälkeen	etelään
8	21.8.2009	Tasokuva. Koekuoppa pohjassa	pohjoiseen
9	21.8.2009	Työkuva. Jukka Heikkilä kalvaa koekuoppaa	lounaaseen
10	21.8.2009	Tasokuva. Koekuoppa pohjassa puhdistettuna	etelään
11	21.8.2009	Yleiskuva. Koekuopan sijainti pellolla	etelään
12	21.8.2009	Yleiskuva. Koekuopan sijainti pellolla	koilliseen
13	21.8.2009	Yleiskuva. Koekuopan sijainti pellolla	koilliseen
14	21.8.2009	Yleiskuva. Koekuopan sijainti pellolla	pohjoiseen
15	21.8.2009	Koekuoppa pellolla, taustalla harmaa Alavuotungin uudistalo	pohjoiseen
16	21.8.2009	Koekuoppa pellolla taustalla vanha keltainen päärakennus	pohjoiseen
17	21.8.2009	Yleiskuva olkealla vanha keltainen päärakennus	pohjoiseen
18	21.8.2009	Vanhan päärakennuksen luona asemoidaan takymetriä	luoteeseen
19	21.8.2009	Vanhan päärakennuksen luona asemoidaan takymetriä	luoteeseen
20	21.8.2009	Koekuoppa pellolla toimenpiteiden kohteena	länteen

Kartta 1. Kuusamon Kantokylän Pöckelönienmen kivikautisen asuinpaikan sijoittuminen uusille peruskartoille. MK 1:20 000.

Kartta 2. Kuusamon Kantokylän Pöckelöniemen tutkimusalueen yleiskartta. Kartta perustuu vuoden 1999 mittauksiin ja siihen on merkitty silloiset tutkimusalueet harmaalla. Vuoden 2009 koeruu on keskellä peltoa punaisella merkittynä.

KUVAT

Kuva 1. Jouni Alavuotungin Pöckelöniemen pellostä löytämää esihistoriallista keramiikkaa, joka näyttäisi vastaavan itäistä kuoppakeramiikkaa. Löydöt ovat Alavuotungin hallussa.

Kuva 2. Yleisnäkymä Pöckelöniemen asuinpaikalle. Vasemmalla koekuoppa ja keramiikan löytöpaikka kaivausten alla. Taustalla harmaa Alavuotungin uusi päärakennus. Oikealla keltaisen vanhan päärakennuksen luona käynnissä takymetrin pystytys. Suunta kohti pohjoista.

Kuva 3. Koeruutu peltomaan poiston jälkeen. Koillisosassa näkyvissä vanhaan pellonmuokkaukseen liittyviä huuhtoutumiskerrosläiskiä. Suunta pohjoiseen.